

Memo

Aan	:	Gemeenteraad
Van	:	College van burgemeester en wethouders
Datum	:	17 maart 2020
Zaaknummer	:	128112
Onderwerp	:	Evaluatie Inkoopmethodiek WMO en Jeugd en inkoopstrategie 2021
Bijlage(n)	:	Evaluatie Bestuurlijk Aanbesteden Jeugdhulpregio FoodValley Interviews Bestuurlijk Aanbesteden Wmo Ede

Inleiding

In 2015 is de gemeente door de transitie sociaal domein verantwoordelijk geworden voor de inkoop van de Wmo en Jeugdwet. Dit was destijds nieuw voor alle gemeenten. Wij hanteren voor de Wmo en de Jeugdwet als gemeente vanaf 2015 de 'Open House'¹ systematiek (toen nog bestuurlijk aanbesteden genoemd). In 2019 is dit binnen de gemeente Ede c.q. Regio Foodvalley Jeugd nog steeds de gangbare methodiek. Deze methodiek wordt door meer dan 90% van de gemeenten binnen de Wmo en Jeugdwet gehanteerd². Wij hebben op basis van de opgedane ervaring in de afgelopen 5 jaar evaluatie voor inkoop Jeugd³ en Wmo een evaluatie gehouden (zie de bijlagen 1 en 2). Aan de hand van de inzichten uit de evaluaties is een inkoopstrategie vastgesteld voor de komende jaren.

Evaluatie bestuurlijk aanbesteden

De keuze voor een bepaalde inkoopmethodiek of het wijzigen hiervan is geen doel op zichzelf. Het gaat erom te bepalen met welke inkoopmethodiek de gemeentelijke doelen het beste kunnen worden behaald. Met de te hanteren inkoopstrategie dragen wij bij aan het principe 'Gemeente aan zet'. De gemeente houdt zicht en stuurt op het sociaal domein met als doel grip te houden en - daar waar nodig - tijdig bij te kunnen sturen. De verantwoordelijkheid van de uitvoering ligt bij de zorgaanbieders die onze visie omarmen. Dit sluit aan op het leidende principe 'Wij zoeken naar partnerschappen met aanbieders die onze visie onderschrijven'.

Door gemeenten worden als belangrijkste voordelen van de Open house methodiek de volgende punten benoemd. Het faciliteert de keuzevrijheid en ondernemerschap. Cliënten kunnen kiezen voor elke zorgaanbieder die wil leveren tegen vastgestelde voorwaarden en tarieven. De methodiek is hierdoor clientgericht. Naast dat ondernemers tussentijds kunnen toe- en uittreden, is ruimte voor dialoog met zorgaanbieders. Dit kan leiden tot aanpassingen van de aan te bieden diensten. De methodiek levert hiermee een grote mate van flexibiliteit.

Als nadeel van dit contractuele systeem geldt dat het veel zorgaanbieders oplevert. Dit grote aantal aanbieders kost relatief veel tijd en kan de samenwerking bemoeilijken. Van de keuzevrijheid wordt in de praktijk niet altijd gebruik gemaakt. Cliënten gaan af op positieve ervaringen in hun omgeving of ingewonnen advies.

¹ Open house is een systeem van afspraken voor de levering van zorgvoorzieningen op basis van een vooraf bekendgemaakte toelatingsprocedure waarmee de gemeente contracten sluit met iedere aanbieder die voldoet aan de gestelde voorwaarden. De gecontracteerde aanbieders verplichten zich hiermee zorg te verlenen aan de inwoner die de voorziening wil afnemen. Niet de gemeente, maar de inwoner selecteert de aanbieder die de zorg gaat verlenen. Omdat niet de gemeente zelf de selectie uitvoert is er geen sprake van een overheidsopdracht en daarom zijn de aanbestedingsregels niet van toepassing.

² Bron: Monitor Gemeentelijke zorginkoop 2018 van het Public Procurement Research Centre en uitspraken over de uitkomsten van de nog te publiceren monitor 2019.

³ De evaluatie Jeugd is uitgevoerd door de GR Foodvalley.

Inherent aan de Open house methodiek is dat de gemeente zelf geen selectie van partijen kan uitvoeren. Dit is een nadeel wanneer er redenen zijn om wel zelf tot selectie over te willen gaan. Het beheren van alle relaties en contracten, ook met zorgaanbieders die niet of nauwelijks cliënten bedienen, kost veel tijd en levert voor de gemeente een relatief hoge administratieve last op.

Vanuit de gehouden evaluatie Jeugd en Wmo (door onder andere interviews met een aantal zorgaanbieders) komt het volgende beeld naar voren:

- De gemeente Ede en de gemeenten van de Regio Foodvalley zijn sinds de transitie steviger in hun schoenen komen te staan, maar ervaren tegelijkertijd nog onvoldoende partnerschap met zorgaanbieders. De behoefte van onze gemeenten richt zich nu op:
 - o versnelling en focus aanbrengen in transformatie;
 - o versterken van de regievoering;
 - o aangaan partnerschap met zorgaanbieders.
- Open house is een inkoopmethodiek om tot contracteren met aanbieders te komen die de verplichting aangaan om zorg te zullen leveren volgens de toelatingseisen die vooraf door de gemeente zijn gesteld. Het daadwerkelijke inkopen bij de toegelaten aanbieders (de selectie) vindt lokaal plaats in de toegang. Uit interviews met aanbieders en medewerkers komt het volgende naar voren: In hun beleving heeft de wijze van contracteren, dus de te volgen methodiek, geen doorslaggevende invloed op de resultaten in de transformatie. Elementen als vertrouwen en samenwerking wel. Ondersteun en faciliteer zorgaanbieders in de onderlinge samenwerking. Kies voor (samen)werkvormen waarbij je de gezamenlijkheid versterkt en aanbieders vooral aanspreekt op hun professionele deskundigheid. Creëer ruimte voor pilots en experimenten.
- Er komen vanuit de geïnterviewde geen specifieke argumenten tegen de Open house methodiek naar voren. Wel zijn enkele (grote) aanbieders vóór contracteren met een kleiner aantal aanbieders die worden geselecteerd op het hebben van een visie die aansluit op de visie van de gemeente.
- Er worden vanuit de geïnterviewde concrete aanbevelingen gedaan voor aanpassingen binnen de huidige systematiek. Te denken valt daarbij aan het verbeteren van de dialoog, het terugbrengen van het aantal aanbieders met partners die de visie van de gemeente onderschrijven en het versnellen van de transformatie.

Specifiek hebben wij de beheersbaarheid van de relatief grote groep aanbieders bij een Open house methodiek tegen het licht gehouden. De afgelopen jaren was voor ons de vraag of minder aanbieders zou leiden tot grotere sturingsmogelijkheden en betere kwaliteit?

Bij Open house wordt met iedere aanbieder die zich conformeert aan de vooraf vastgestelde prijs- en kwaliteitsvoorwaarden een contract afgesloten. De gedachte voor de evaluatie was dit de beheersbaarheid niet ten goede kwam. Vanuit de huidige inzichten zien wij dat dit genuanceerder ligt. Gedurende de afgelopen 4 jaar zijn er toetredingsbeperkingen al doorgevoerd binnen de Open house methodiek door strengere prijs- en kwaliteitsvoorwaarden te stellen en zo zorgaanbieders die hieraan niet voldoen ook niet toe te laten.

Inmiddels is duidelijk dat binnen de methodiek ook kan worden gewerkt met contract beëindiging in de situatie waarin voor een bepaalde langere tijd (bijvoorbeeld één jaar) bij de zorgaanbieder geen zorg is afgenomen door onze inwoners. In 2021 zullen we dit in het contract opnemen. Hiermee wordt tevens grotendeels de keuzevrijheid van de inwoner behouden.

Inkoopstrategie 2021

Om als gemeente meer sturing te hebben op het inkoopproces en meer grip te krijgen op de kwaliteit van zorg blijft de huidige inkoopmethodiek (Open house) ongewijzigd.

De inkoopmethodiek is clientgericht, flexibel en biedt ruimte aan de dialoog met zorgaanbieders en ondersteunt hiermee de gewenste transformatie. Naast een goede inkoopmethodiek zijn er nog wel aanvullende maatregelen nodig om grip en sturing te vergroten.

De inkoopstrategie is niet in beton gegoten. Wij blijven de komende jaren kritisch erop wat er binnen de huidige methodiek efficiënter kan worden geregeld en/of anders ingericht/ontwikkelt kan de komende jaren. Daarbij blijven we volgen welke kansen en nieuwe opties mogelijke toekomstige wijzigingen van aanbestedingswet- en regelgeving bieden. Zoals:

- Een lobby die vanuit het rijk wordt gevoerd richting de Europese commissie om een tot een evaluatie van de Europese Richtlijn te komen voor zorginkoop en deze uit te gaan sluiten van de Europese aanbestedingsplicht.
- Het voornemen van de minister van VWS om, vooruitlopend op de beoogde herziening van de Europese aanbestedingsrichtlijn, een wetsvoorstel in procedure te brengen om het aanbesteden door gemeenten bij de uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo 2015 te vereenvoudigen. Een verlicht regime door aanpassingen binnen Jeugdwet en Wmo 2015 moet het dan mogelijk gaan maken om een vereenvoudigde aanbestedingsprocedure vorm te geven met als doel uitsluitend met de beste aanbieders overeenkomsten aan gaan. Zonder dat daarbij een uitgebreide/complexere gunningsprocedure hoeft te worden doorlopen.

Vervolg

De maatregelen die nodig zijn worden opgepakt vanuit het transformatieprogramma van het Sociaal Domein. Op het gebied van inkoop, subsidies en samenwerking is het project Werken in Netwerken als onderdeel van de transformatie gestart. Het project gaat verder met o.a. deze evaluatie en zorgt dat de aanvullende maatregelen goed afgestemd op elkaar worden geïmplementeerd.

Aanvullende maatregelen

De aanvullende maatregelen waar de komende periode aan gewerkt wordt zijn:

- Het verbeteren van de samenwerking met zorgaanbieders en partners, zodanig dat ze onze visie onderschrijven;
- Het verder professionaliseren van leveranciers- en contractmanagement binnen de eigen organisatie;
- Het opstellen van een inkoop en subsidiekader sociaal domein;
- Werken met een meerjareninkoopplan en bijbehorende inkoopagenda in plaats van een automatisch jaarlijkse aanpassing van de randvoorwaarden en contracten om rust te creëren voor ontwikkeling bij aanbieders;
- Toetsen of voor bepaalde producten uiteindelijk een andere inkoopmethodiek mogelijk/gewenst zou kunnen zijn.

Tot slot

Op 10 september 2020 wordt u tijdens een raadsinformatiebijeenkomst geïnformeerd over de voortgang van bovenstaande maatregelen.

Bijlagen

1. Evaluatie Bestuurlijk Aanbesteden Jeugdhulpregio FoodValley
2. Interviews Bestuurlijk Aanbesteden Wmo Ede